

12 BIBLIOGRAFIA

- Aitchison, J., 1986, *The Statistical Analysis of Compositional Data*, Chapman and Hall, London.
- Aitchison, J., 1990, Relative variation diagrams for describing patterns of compositional variability, *Mathematical Geology*, **22**, 487-511.
- Albrecht, Ch., 1938, *Das Römerlager in Oberaden und das Uferkastell in Beckinghausen an der Lippe 1*, Veröffentlichungen aus den Städtischen Museum für Vor-und Frühgeschichte Dortmund, Dortmund.
- Albrecht, Ch., 1942, *Das Römerlager in Oberaden und das Uferkastell in Beckinghausen an der Lippe 2*, Veröffentlichungen aus den Städtischen Museum für Vor-und Frühgeschichte Dortmund, Dortmund.
- Amores, F., i Keay, S., 1999, Las *sigillatas* de imitación tipo Peñaflor o una serie de Hispánicas precoces, a *Terra Sigillata Hispánica. Centros de fabricación y producción altoimperial* (coords. M. Roca Roumens i M. I. Fernández García), 235-252, Universidad de Jaén, Universidad de Málaga.
- Aquilué i Abadías, X., 1985, Algunas consideraciones sobre el comercio africano. Tres facies características de la cerámica común africana de época alto-imperial *Empúries*, **47**, 210-221.
- Aquilué i Abadías, X., 1987, *Cerámicas africanas de Baetulo (Badalona)*, *Hispania Tarraconensis*, BAR International Series, **337**, Oxford.
- Aquilué i Abadías, X., Subías, E., 1987, Sobre la fundació de la ciutat romana de Baetulo (Badalona), a *Protohistòria catalana: 6è. Col·loqui Internacional d'Arqueologia de Puigcerdà: 7-9 de desembre de 1984*, 353-359, Publicacions de l'Institut d'Estudis Ceretans, **11**, Puigcerdà.
- Aquilué, X., Castanyer, P., Santos, M. i Tremoleda, J., 2002, El campo de silos del área central de la ciudad romana de Empúries, *Rómula*, **1**, 9-38.
- Aquilué Abadías, J., Mar Medina, R., Nolla i Brufau, J.M., Ruiz de Arbulo Bayona, J. i Sanmartí i Grego, 1984, E., *El fòrum romà d'Empúries (Excavacions de l'any 1982). Una aproximació arqueològica al procés històric de la romanització al nord-est de la Península Ibèrica*, Monografies Empuritanes **VI**, Diputació de Barcelona, Barcelona.
- Argyropoulos, V., 1995, A characterisation of the compositional variations of Roman Samian pottery manufactured at the Lezoux production centre, *Archaeometry*, **37**, 271-285.

- Aruga, R., Mirti, P., i Casoli, A., 1993, Application of multivariate chemometric techniques to the study of Roman pottery (*terra sigillata*), *Analytica Chimica Acta*, **276**, 197-204.
- Asaro, F., Michel, H., Widemann, F., i Fillières-Kunetz, D., 1975, Étude analytique de la provenance d'un vase signé C. CIN () *SENOVIRI* trouvé a Salelles, Le Bosc (Hérault), *Gallia*, **33**, 225-228.
- Banterla, G., Stenico, A., Terrani, M., i Villani, S., 1973, Characterisation of Samian ware sherds by means of Neutron Activation analysis, *Archaeometry*, **15**, 209-220.
- Baxter, M. J., 2001, Statistical Modelling of Artefact Compositional Data, *Archaeometry*, **43**, 131-147.
- Beier, T., i Mommsen, H., 1994, Modified Mahalanobis filters for grouping pottery by chemical composition, *Archaeometry*, **36**, 287-306.
- Beltrán LLoris, M., Aguarod Otal, M.C., Hernández Prieto, M.A., Mínguez Morales, J.A., Paz Peralta, J.Á., 1998, *Colonia Victrix Ivulia Lepida-Celsa (Velilla de Ebro, Zaragoza). El Instrumentvm Domesticvm de la «Casa de los Delfines»*, 2 vols., Institución «Fernando el Católico» (C.S.I.C.), Zaragoza.
- Bémont, C., i Jacob, J.-P. (Eds.), 1986, *La terre sigillée gallo-romaine. Lieux de production du Haut Empire: implantations, produits, relations*, Documents d'Archéologie Française, **6**, CNRS, Editions de la Maison des Sciences de l'Homme, Paris.
- Bermúdez, A., i Massó, M.J., 1984-85, El horno cerámico del barranc de la premsa cremada (Botarell, Tarragona), *Butlletí Arqueològic de la Reial Societat Arqueològica Tarraconense*, **6-7**, 63-106.
- Bieber, A.M., Brooks, D.W., Harbottle, G., Sayre, E.V., 1976, Application of multivariate techniques to analytical data on Aegean ceramics, *Archaeometry*, **18-1**, 59-74.
- Bimson, M., 1956, The techniques of Greek black and *Terra sigillata* Red, *Antiquaries Journal*, **XXVI**, 200-204.
- Bishop, R.L., i Neff, H., 1989, Compositional Data Analysis in Archaeology, a *Archaeological Chemistry IV, Symposium 193rd Meeting at the American Chemical Society (Denver, Colorado, April, 5-10, 1987)*, (R.O. Allen ed.), 57-86, *Advances in Chemistry Series*, **220**, American Chemical Society, Washington, D.C.

- Bocquet, A., i Picon, M., 1994, La Graufesenque et les autres ateliers de la Gaule du Sud : Problèmes d'analyses et de techniques, *SFECAG, Actes du Congrès de Millau*, 75-82, Marseille.
- Bosch de Doria, M., i Padrós i Martí, P., 1999, *Memòria Excavació Arqueològica d'Urgència al solar del carrer Lladó 55-67 (Badalona, Barcelonès). Ciutat Romana de Baetulo*. (inèdita).
- Boubé, J., 1965, *La Terra Sigillata Hispanique en Maurétanie Tingitane*, Études et Travaux d'Archéologie Marocaine, Vol. 1, Direction des Musées et Antiquité du Maroc, Rabat.
- Bourgeois, A., i Mayet, F., 1991, *Les Sigillées : Fouilles de Belo*, Belo 6, Collection de la casa de Velázquez. Archéologie, 14, Casa de Velázquez, Ciudad Universitaria, Madrid.
- Buxeda i Garrigós, J., 1995, *La caracterització arqueomètrica de la ceràmica de Terra Sigillata Hispanica Avançada de la ciutat romana de Clunia i la seva contrastació amb la Terra Sigillata Hispanica d'un centre productor contemporani, el taller d'Abella*, Col·lecció de Tesis Doctorals Microfitxades **2524**, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Buxeda i Garrigós, J., 1999, Alteration and Contamination of Archaeological Ceramics: The Perturbation Problem, *Journal of Archaeological Sciences*, **26**, 295-313.
- Buxeda i Garrigós, J., 2001, L'estadística i la seva aplicació en els estudis de provenença dels materials arqueològics, a *Jornades d'Arqueologia i Tecnologies de la Informació i la Comunicació: recerca, docència i difusió*, Barcelona, 13 i 14 d'abril de 2000, (F. Gracia, J. M. Gurt, C. Carreras i G. Munilla eds.), *Arqueo-Mediterrània*, **7**, 71-92, Universitat Oberta de Catalunya – Universitat de Barcelona.
- Buxeda i Garrigós, J., i Campillo i Quintana, J., 2000/01, Identificació arqueològica i arqueomètrica de noves produccions de *Terra Sigillata Hispanica* a l'àrea dels Pirineus catalans, *Pyrenae*, **31/32**, 113-131.
- Buxeda i Garrigós, J., i Cau Ontiveros, M.A., 1995, Identificación y significado de la calcita secundaria en cerámicas arqueológicas, *Complutum*, **6**, 293-309.
- Buxeda i Garrigós, J., Cau Ontiveros, M.A., Gurt i Esparraguera, J.M., Tuset i Bertrán, F., 1995, Análisis tradicional y análisis arqueométrico en el estudio de las cerámicas comunes de época romana, a *Ceràmica comuna romana d'època alto-*

- imperial a la Península Ibèrica. Estat de la qüestió*, 39-60, Monografies Emporitanes, VIII, Conjunt Monumental d'Empúries, Empúries.
- Buxeda i Garrigós, J., i Cau Ontiveros, M.A., 1997, Caracterización arqueométrica de las ánforas T-8.1.3.1 del taller púnico FE-13 (Eivissa), a *FE-13: un taller alfarero de época púnica en Ses Figueretes (Eivissa)* (J. Ramon), 179-205, Treballs del Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera, **39**, Govern Balears, Eivissa.
- Buxeda i Garrigós, J., i Cau Ontiveros, M.A., 1998, Possibilitats i limitacions en l'estudi arqueomètric de les produccions ceràmiques ebusitanes, *Pyrenae*, **29**, 97-115.
- Buxeda i Garrigós, J., i Gurt i Esparraguera, J.M., 1991, La TSH de l'atelier d'Abella (Navès, Catalogne). Problèmes technologiques, *SFECAG. Actes du Congrès de Cognac*, 431-434, Marseille.
- Buxeda i Garrigós, J., i Gurt i Esparraguera, J.M., 1994, Serra Vilaró i l'estudi de la terra sigillata hispànica, a *Revelar el passat. Homenatge a Joan Serra i Vilaró en el XXV aniversari de la seva mort*, 42-51, Museu Nacional Arqueològic de Tarragona- Museu Diocesà i Comarcal de Solsona, Cultura – Museus, Generalitat de Catalunya, Tarragona.
- Buxeda i Garrigós, J., i Gurt i Esparraguera, J.M., 1998, La caracterització arqueomètrica de les àmfores de Can Peixau (Badalona) i la seva aportació al coneixement de la producció de Pascual 1 al territori de Baetulo, a *El vi a l'Antiguitat. Economia, Producció i Comerç al Mediterrani Occidental*, 193-217, Monografies Badalonines, **14**, Museu de Badalona, Badalona.
- Buxeda i Garrigós, J., Kilikoglou, V., Day, P.M., 2001a, Chemical and mineralogical alteration of ceramics from a Late Bronze Age kiln at Kommos, Crete: the effect on the formation of a reference group, *Archaeometry*, **43**, 349-371.
- Buxeda i Garrigós, J., i Kilikoglou, V., 2003, Total variation as a measure of variability in chemical data set, a *Patterns and Process. A Festschrift in honor of Dr. Edward V. Sayre*, (L. Van Zelit ed.) Smithsonian Center for Materials Research and Education, Suitland, Maryland, 185-198.
- Buxeda i Garrigós, J., i Madrid Fernández, M., 2000, *Caracterització arqueomètrica de la producció de terra sigillata de Lleida*, Informe del projecte BiG 300917, Universitat de Barcelona, Barcelona, informe intern inèdit.
- Buxeda i Garrigós, J., Madrid i Fernández, M., Gurt i Esparraguera, J.M., 2001, Provenença i tecnologia de les ceràmiques de "Pisa" i d'"Obra de Manises" del

- dipòsit de la Plaça Gran de Mataró, a *La ceràmica catalana del segle XVII trobada a la Plaça Gran (Mataró)* (J.A. Cerdà i Mellado), 155-170, Associació Catalana de Ceràmica Decorada i Terrissa, Barcelona.
- Buxeda i Garrigós, J., Mommsen, H., Tsolakidou, A., 2002, Alterations of Na, K and Rb concentrations in Mycenaean pottery and a proposed explanation using X-ray diffraction, *Archaeometry*, **44**, 187-198.
- Buxeda i Garrigós, J., i Tuset i Bertan, F., 1995, Revisió crítica de les bases cronològiques de la terra *sigillata* hispànica, *Pyrenae*, **26**, 171-188.
- Carandini, A. (ed.), 1985, *Atlante delle Forme Ceramiche, Vol. I i II*, Enciclopedia dell'Arte Antica Classica e Orientale, Istituto della Enciclopedia Italiana, Roma.
- Casas i Genover, J., Castanyer i Masoliver, P., Nolla i Brufau, J.M., i Tremoleda i Trilla, J., 1990, *Ceràmiques comunes i de producció local d'època romana. I. Materials augustals i alto-imperials a les comarques orientals de Girona*, Sèrie Monogràfica **12**, Centre d'Investigacions Arqueològiques, Girona.
- Castillo, J.R., Mir, J.M., Pérez-Arantegui, J., Tejada, J., i Alabart, J.R., 1991, Study of the provenance of *Terra sigillata* by Mössbauer spectroscopy, *Fresenius' Journal of Analytical Chemistry*, **341**, 611-614.
- Cesana, A., Cuomo di Caprio, N., i Terrani, M., 1989, Elemental Analysis by INAA of Hellenistic-Roman pottery from Morgantina (Sicilia, Italia), a *Archaeometry, Proceedings of the 25th International Symposium* (ed. Y. Maniatis), 525-532, Elsevier, Amsterdam.
- Clariana, J. F., 1991, Presencia de Terra Sigillata Tardo-Itálica en la villa romana de Torre Llauder (Mataró), *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **29/30**, 55-70.
- Comas i Solà, M., 1985a, *Baetulo: les àmfors*, Monografies Badalonines, **8**, Museu de Badalona, Badalona.
- Comas i Solà, M., 1985b, Importació i exportació de vi a *Baetulo*: l'estudi de les àmfors, a *El vi a l'antiguitat: economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. Actes del I Col.loqui d'arqueologia romana. Badalona, 1985*, (ed. Museu de Badalona), 161-173, Badalona.
- Comas i Solà, M., 1991, Les Amphores de M. Porcius et leur diffusion de la Léetanie vers la Gaule, *SFECAG, Actes du Congrès du Cognac*, 329-345, Marseille.
- Comas i Solà, M., 1997, *Baetulo. Les marques d'àmfora*, Unión Académique Internationale, Corpus International des timbres amphoriques, **2**, Institut d'Estudis Catalans, Museu de Badalona, Barcelona.

- Comas i Solà, M. i Juan Tresserres, J., 2002, Dues *domus* amb instal·lacions per a la producció de vi a la ciutat romana de *Baetulo*. Anàlisis arqueobotàniques i de residus orgànics, a *Vivre, produire et echancher: reflets mediterraneens. Melanges offerts a Bernard Liou* (Monique Mergoïl ed.), 451-456, Montagnac.
- Comas i Solà, M., Llobet, C., Padrós i Martí, P., Puerta i López, C., Rodríguez, M., 1994a, Observations sur les sigillées du sud de la Gaule à Baetulo (Badalone, Espagne), *SFECAG, Actes du Congrès de Millau*, 83-93, Marseille.
- Comas i Solà, M., Llobet, C., Padrós i Martí, P., Puerta i López, C., Rodríguez, M., 1994b, Un espai d'ús públic a l'àrea central de Baetulo (*Hispania Tarraconensis*). Evolució històrica i transformacions urbanístiques, a *La ciutat en el món romà: actes del XIV Congrès Internacional d'Arqueologia Clàssica. Tarragona, 5-11/9/1993*, eds, Tarragona : Comité Organitzador del XIV C.I.A.C. : Madrid : Consejo Superior de Investigaciones Científicas : Barcelona : Institut d'Estudis Catalans, 110-112, Tarragona.
- Curle, J., 1911, *A Roman Frontier Post and its People, The fort of Newstead in the Parish of Melrose*, J. MacLehose and sons, Glasgow.
- Davidge, R.W., 1979, *Mechanical behaviour of ceramics*, Cambridge University Press, Oxford.
- Davis, J.C., 1986, *Statistics and Data Analysis in Geology*, John Wiley & Sons. New York.
- Dechelette, J., 1904, *Les vases céramiques ornés de la Gaule romaine I i II*, (A. Picard et fils eds.), Paris.
- Delécaut, G., Misonne, B., i Laduron, D., 2004, Essai de détermination de provenance par l'utilisation de la fabrique des sigillées arétines, pisanes et lyonnaises présentes dans des sites de Gaule, a *Early Italian Sigillata* (Eds. J. Poblome, P. Talloen, R. Brulet i M. Waelkens), 205-219, Babesch, Annual Papers on Classical Archaeology, Supplement **10**.
- Del Rio, A., Mannoni, T., Menchelli, S., i Pasquinucci, M., 1996, Productions locales et importations en Haute Étrurie Thyrrhénienne de la période de la romanisation jusqu'au VIème siècle ap. J.C. Un exemple d'étude archéométrique, *Actes du colloque de Périgueux 1995, Supplément à la Revue d'Archéométrie*, 113-118.
- Delgado, M., 1975, Livre V. Une Sigillée Tardive Régionale, a *Fouilles de Conimbriga IV. Les Sigillées* (eds. M. Delgado, F. Mayet, A. Moutinho De Alarcão, i R.

- Etienne), 317-318, Mission Archéologique Française au Portugal, Musée Monographique de Conimbriga, Diffusion E. de Boccard, Paris.
- Desbat, A., 2001, L'artisanat céramique à Lyon durant l'époque romaine, *Rei Cretariae Romanae Favtores Acta*, **37**, 17-35.
- Desbat, A., i Picon, M., 1992, Les importations précoces de sigillées à Saint-Romain-en-Gal (Rhône), *Rei Cretariae Romanae Favtores Acta*, **XXXI-XXXII**, 391-414.
- Desbat, A., Picon, M., Djellid, A., 2000, Le début des importations de sigillées à Lyon, *Rei Cretariae Romanae Favtores Acta*, **36**, 513-523.
- Dixon, W. (Ed.), 1983, *BMDP Statistical software, 1983 Printing with Additions*, UCLA Press, Los Angeles.
- Dragendorff, H., 1895, Terra *Sigillata*, ein Beitrag zur Geschichte der griechischen und römischen Keramik, *Bonner Jahrbücher*, 96/97, 18-155.
- Elam, J.M., Glascock, M.D., Slane, K.W., 1988, A re-examination of the provenance of Eastern *Sigillata A*, a *Proceedings of the 26th International Archaeometry Symposium* (R.M. Farquhar, R.G.V. Hancock i L.A. Pavlish eds.), 179-183, Archaeometry Laboratory, Department of Physics, University of Toronto, Toronto.
- Emeleus, V., 1960, Neutron Activation analysis of Samian ware sherds, *Archaeometry*, **3**, 16-19.
- Escrivà Torres, V., 1989, *Cerámica romana de Valentia: la terra sigillata hispánica*, Serie Arqueológica Municipal, Ajuntament de València, València.
- Ettlinger, E., 1983, *Die italische Sigillata von Novaesium, Novaesium IX*, Limesforschungen, **21**, 69-70, Berlin.
- Ettlinger, E., 1985, Ein Nachtrag zur italischen *Sigillata* von Novaesium, *Bonner Jahrbücher*, **185**, 353-361.
- Ettlinger, E., Hedinger, B., Hoffmann, B., Kenrick, P.M., Pucci, G., Roth-Rubi, K., Schneider, G., Schnurbein, S. von, Wells, C.M., i Zabehlicky-Scheffenegger, S., 1990, *Conspectus Formarum Terrae Sigillatae Italico Modo Confectae*, Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts zu Frankfurt A.M., Materialien zur Römisch-Germanischen Keramik, Heft **10**, Dr. Rudolf Habelt GMBH, Bonn.

- Fernández García, M.I., 1998, Características de la *Sigillata* fabricada en Andujar, a *Terra Sigillata Hispánica. Estado actual de la investigación* (ed. Ma. Isabel Fernández García), 49-104, Universidad de Jaén.
- Fingerlin, G., 1986, *Dangstetten I. Katalog der Funde (Fundstellen 1 bis 603)*, Forschungen und Berichte zur Vor- und Frühgeschichte, Baden-Württemberg 22, Stuttgart.
- Freestone, I.C., i Rigby, V., 1988, The introduction of Roman ceramic styles and techniques into Roman Britain: a case study from the King Harry Lane cemetery, St. Albans, Hertfordshire, a *Materials Issues in Art and Archaeology, Symposium held April 6-8, 1988, Reno, Nevada, USA* (eds. E.V. Sayre, P. Vandiver, J. Druzik i C. Stevenson), 109-115, Materials Research Society Proceedings, vol. **123**, Pittsburgh, Pennsylvania.
- Gancedo, J.R., Gracia, M., Marco, J.F., i Palacios, J., 1988, Mössbauer spectroscopic and SEM study of Campanian and Terra *Sigillata* pottery from Spain, *Hyperfine Interactions*, **41**, 791-794.
- Garabito Gómez, T., 1978, *Los alfares riojanos. Producción y comercialización*, Bibliotheca Praehistorica Hispana, **XVI**, CSIC, Instituto Español de Prehistoria, Universidad de Valladolid, Secretariado General de Publicaciones, Departamento de Historia Antigua, Diputación Provincial de Logroño, Madrid.
- Goudineau, Ch., 1968, *La céramique aretine lisse*, Mélanges d'archéologie et d'histoire. Suppléments, **6**, Fouilles de l'École française de Rome à Bolsena, (Poggio Moscini), **4**, Diffusion de Boccard, Paris.
- Guitart i Durán, J., 1976, *Baetulo. Topografía arqueológica, urbanismo e historia*. Monografies Badalonines, **1**, Museu de Badalona, Badalona.
- Guitart i Duran, J., i Padrós i Martí, P., 1982, *Memòria Excavació Arqueològica solars al costat de la Torre Vella. Badalona (Barcelonès)* (inèdita).
- Guitart i Duran, J., i Padrós i Martí, P., 1983, *Memòria Excavació Arqueològica solars al costat de la Torre Vella. Badalona (Barcelonès)* (inèdita).
- Guitart i Duran, J., i Padrós i Martí, P., 1988, *Memòria Excavació Arqueològica d'Urgència al carrer Lladó, 45-53. Badalona (Barcelonès)* (inèdita).
- Guitart i Durán, J., i Padrós i Martí, P., 1990, Baetulo. Cronología y significación de sus monumentos, a *Stadtbild und Ideologie. Die Monumentalisierung hispanischer Städte zwischen Republik und Kaiserzeit: Kolloquium in Madrid vom 19 bis 23 Oktober 1987*, 165-175, Bayerischen Akademie der Wissenschaften.

- Philosophisch-Historische Klasse, **103**, Bayerischen Akademie der Wissenschaften, München.
- Guitart i Durán, J., i Padrós i Martí, P., 1991, La ciutat romana de *Baetulo* (Badalona). Història i urbanisme, *Espais*, **31**, 50-56.
- Guitart i Durán, J., Padrós i Martí, P, i Fonollà, A., 1993, Aproximació a l'esquema urbanístic fundacional de la ciutat romana de *Baetulo* (Badalona), a *La ciutat en el món romà: actes del XIV Congrés Internacional d'Arqueologia Clàssica. Tarragona, 5-11/9/1993*, eds, Tarragona : Comité Organitzador del XIV C.I.A.C. : Madrid : Consejo Superior de Investigaciones Científicas : Barcelona : Institut d'Estudis Catalans, 188-191, Tarragona.
- Guitart i Durán, J., Padrós i Martí, P., Puerta i López, C., 1991, La casa urbana en Baetulo, a *La casa urbana hispanorromana. Zaragoza. Ponencias y comunicaciones*, 35-47, Institución Fernando el Católico, Zaragoza.
- Gunneweg, J., Perlman, I., i Yellin, J., 1983, *The provenience, typology and chronology of Eastern Terra Sigillata*, Monographs of the Institute of Archaeology, **17**, The Hebrew University of Jerusalem, Jerusalem.
- Hart, F.A., Storey, J.M.V., Adams, S.J., Symonds, R.P., i Walsh, J.N., 1987, An Analytical Study, Using Inductively Coupled Plasma (ICP) Spectrometry, of Samian and Colour-Coated Wares from the Roman Town at Colchester together with Related Continental Samian Wares, *Journal of Archaeological Science*, **14**, 577-598.
- Hayes, J.W., 1985, *Sigillata Orientale A (Eastern Sigillata A)*, *Atlante delle Forme Ceramiche II, ceramica fina romana nel Bacino del Mediterraneo (Tardo ellenismo e Primo Impero)*, Enciclopedia dell'Arte Antica Classica e Orientale (ed. A. Carandini), 9-48, Istituto della Enciclopedia Italiana, Roma.
- Hayes, J.W., 1994, Eastern Terra *Sigillata* Wares – Late Roman Red-slip Wares and their Competitors: filling in the Mediterranean Picture, a *Ancient and Traditional Ceramics: seminar held at the European University Centre for Cultural Heritage, Ravello, March 19-24 1990* (T. Hackens ed.), 107-116, Rixensart: Conseil de l'Europe, Belgium.
- Hedges, R., Hatcher, H., i Pollard, A.M., 1985, Appendix I: Analyses of various wares by Atomic Absorption, in *Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice), Vol. III,1: The Fine Pottery* (P. Kenrick), 499- 512, Supplements to Libya Antiqua V, Tripoli.

- Hegmon, M., Allison, J.R., Neff, H., i Glascock, M.D., 1997, Production of San Juan red ware in the Northern Southwest: insights into regional interaction in early Puebloan prehistory, *American Antiquity*, **62**, 449-463.
- Heimann, R.B., 1982, Porosimetric investigation of Roman Terra *Sigillata* Molds from Rheinzabern, Germany, in *Archaeological Ceramics* (eds. J.S. Olin i A.D. Franklin), 209-217, Smithsonian Institution Press, Washington D.C.
- Heimann, R.B., i Maggetti, M., 1981, Experiments on simulated burial of calcareous *terra sigillata* (mineralogical change). Preliminary results, a *Scientific Studies in Ancient Ceramics* (ed. M.J. Hughes), 163-177, British Museum, Occasional Paper, **19**, London.
- Hein, A., Tsolakidou, A., Iliopoulos, I., Mommsen, H., Buxeda i Garrigós, J., Montana, G., i Kilikoglou, V., 2002, Standardisation of elemental analytical techniques applied to provenance studies of archaeological ceramics: an inter laboratory calibration study, *The Analyst*, **127**, 542-553.
- Hermet, F., 1979, *La Graufesenque Condatomago: I. Vases Sigillées II. Graffites*, 2 vols. Facsimil, París: Ernest Leroux 1934, Laffite Marseille.
- Herrera, R.S., Neff, H., Glascock, M.D., 1999, Ceramic Patterns, social interaction, and the Olmec: neutron activation analysis of Early formative Pottery in the Oaxaca Highlands of Mexico, *Journal of Archaeological Science*, **26**, 967-987.
- Hoffmann, B., 1995, A propos des relations entre les sigillées de La Graufesenque et les sigillées d'Italie, *Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa*, **XXV**, 1-2, 389-402.
- Hoffmann, B., i Picon, M., 1993, Ateius a La Graufesenque, *Annales de Pegasus*, **1**, 3-11.
- Hoffmann, B., i Vernhet, A., 1992, Imitations de décors arétins à La Graufesenque, *Rei Cretariae Romamae Favtores Acta*, **XXXI-XXXII**, 177-193.
- Jiménez i Fernández, M.C., 2002, *Baetulo. La ceràmica de vernís negra*, Monografies Badalonines, **17**, Museu de Badalona, Badalona.
- Jornet, A., 1982, *Analyse minéralogique et chimique de la céramique romaine suisse à enduit brillant*, Thèse **846**, Institut de Minéralogie et Pétrographie de l'Université de Fribourg, Fribourg.
- Key, S.J., 1988, *Roman Spain. Exploring de the roman world*, British Museum Publications limited, London.

- Keay, S., i Romo Sala, A., 2000, The Ceramics: A Summary, a *Celti. Peñaflor. The archaeology of a hispano-roman town in Baetica*, (S. Keay, J. Creighton, J. Remesal Rodríguez), 88-97, University of Southampton Department of Archaeology Monograph no. **2**, Oxbow Books, Oxford.
- Kenrick, P.M., 1985, *Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice)*, Vol. III,1: *The Fine Pottery*, Supplements to Libya Antiqua **V**, Tripoli.
- Kenrick, P.M., 1996, The importation of Italian *Sigillata* to Algeria, *Antiquités Africaines*, **32**, 37-44.
- Kenrick, P.M., 1997, Cn. Ateivs – The Inside Story, *Rei Cretariae Romanae Favtores Acta*, **35**, 179-190.
- Kilikoglou, V., Vekinis, G., i Maniatis, Y., 1995, Toughening of Ceramic Earthenwares by Quartz Inclusions: An Ancient Art Revisited, *Acta Metallurgica et materialia*, **43**, 2959-2965.
- Kilikoglou, V., Vekinis, G., Maniatis, Y., i Day, P.M., 1998, Mechanical Performance of Quartz-Tempered Ceramics: Part I, Strength and Toughness, *Archaeometry*, **40**, 261-279.
- Klein, C. i Hurlbut, JR. C.S., 1996, *Manual de Mineralogía (Basado en la obra de J. D. Dana)*, Vol. I, Editorial Reverté, Barcelona.
- Knorr, R., 1952, *Terra Sigillata-Gefässe des ersten Jahrhunderts mit Töpfernamen*, W. Kohlhammer ed., Stuttgart.
- Lamboglia, N., 1950, *Gli Scavi di Albintimilium: e la cronologia della ceramica romana*, Collezione di monografie preistoriche ed archeologiche, **2**, Bordighera.
- Lamboglia, N., 1951, Cerámica «presigillata» a Ventimiglia, a Minorca e in Sicilia, *Archivo Español de Arqueología*, **XXIV**, 35-41.
- Laplace, G., 1974, De la dynamique de l'analyse structurale ou la typologie analytique, *Rivista di Scienze Preistoriche*, **29**, 3-71.
- Lasfargues, J., i Picon, M., 1982, Die chemischen Untersuchungen, a *Die unverzierte Terra Sigillata aus Haltern* (S. von Schnurbein), Bodenaltertümer Westfalens, **19**, 6-21, Berichte des Westfälischen Museums für Archäologie -Amt für Bodendenkmalpflege- Landschaftsverband Westfalen-Lippe, Aschendorff Münster.
- Lasfargues, J., i Vertet, H., 1976, Les estampilles sur sigillée lisse de l'atelier augustéen de la Muette à Lyon, *Figlina*, **1**, 39-87.

- Lizee, J.M., Neff, H., i Glascock, M.D., 1995, Clay acquisition and vessel distribution patterns – neutron activation analysis of Late Windsor and Shantok tradition ceramics from southern New England, *American Antiquity*, **60**, 515-530.
- Loeschke, S., 1909, *Keramische Funde in Haltern, ein Beitrag zur Geschichte der augusteischen Kultur in Deutschland*, Mitteilungen der Altertumskommission für Westfalen, Bonn.
- Longworth, G., i Tite, M.S., 1979, Mössbauer studies on the nature of the red or black glazes on Greek and Indian painted ware, *J. Physique*, **40**, C2, 460-461.
- Macias i Solé, J.M., 1999, *La ceràmica comuna tardoantiga a Tàrraco. Anàlisi tipològica i històrica (segles V-VII)*, TULCIS. Monografies Tarraconenses **1**, Museo Nacional Arqueològic de Tarragona, Tarragona.
- Madrid i Fernández, M., 1997, *Terra sigillata a Baetulo. Contextos estratigràfics altoimperials (d'August als Flavis)*, Tesi de llicenciatura, Universitat de Barcelona, Barcelona (inèdita).
- Madrid i Fernández, M., 1998, Comercialització de la vaixela terra *sigillata* a Baetulo: primers resultats, *Carrer dels Arbres*, **9**, 7-19.
- Madrid i Fernández, M., 1999a, Primers resultats de l'estudi de la ceràmica *terra sigillata* de Baetulo: circulació ceràmica i aportacions cronològiques a la ciutat, *Pyrenae*, **30**, 147-172.
- Madrid i Fernández, M., 1999b, Les marques de potier sur la *terra sigillata* de la ville romaine de Baetulo (Badalone, Barcelone), *SFECAG, Actes du Congrès de Fribourg*, 179-189, Marseille.
- Madrid i Fernández, M., 2004, Preliminary results of Archaeological and Archaeometrical studies of Early Italian *Sigillata* from Baetulo (Badalona, Barcelona), a *Early Italian Sigillata* (J. Poblome, P. Talloen, R. Brulet i M. Waelkens eds.), 337-350, Babesch, Annual Papers on Classical Archaeology, Supplement **10**, Leuven.
- Madrid i Fernández, M., i Buxeda i Garrigós, J., 2002, A Review of the archaeometric studies of western mediterranean *terra sigillata* from the first century BC to the second century AD: state of art, limitations and potential, a *Modern Trends in Scientific Studies on Ancient Ceramics*, (Eds. V. Kilikoglou, A. Hein, i Y. Maniatis), 287-298, BAR International Series, **1011**, Oxford.
- Maetzke, G., 1959, Notizie sulla esplorazione della fornace di Cn. Ateius in Arezzo, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **II**, 25-27.

- Maetzke, G., 1995, Arezzo romana : sviluppo della città ed attività produttive. La fornace di Ateius: dal ritrovamento degli scarichi alla ricomposizione dei reperti decorati, *Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa*, **XXV**, 1-2, 277-284.
- Maggetti, M., 1980, Recherches minéralogiques, chimiques et technologiques sur la terre sigillée de l'atelier de La Péniche (Vidy/Lausane), *Cahiers d'Archeologie Romande*, **20**, 81-95.
- Maggetti, M., 1981, Composition of Roman Pottery from Lousonna (Switzerland), a *Scientific Studies in Ancient Ceramics* (ed. M.J. Hughes), 33-49, British Museum, Occasional Paper, **19**, London.
- Maggetti, M. 1982, Phase Analysis and Its Significance for Technology and Origin, a *Archaeological Ceramics* (J. S. Olin i A. D. Franklin eds.), 121-133, Smithsonian Institution Press, Washington, D.C.
- Maggetti, M., i Küpfer, T., 1977, Composition of the Terra *Sigillata* from La Péniche (Vidy/Lausanne, Switzerland), *Archaeometry*, **20**, 183-188.
- Maggetti, M., Ferreira Marques, M.F., i Schubiger, P.A., 1980, Neutron Activation analysis of the *Terra sigillata* from La Péniche, *Schweiz. mineral. petrogr. Mitt.*, **60**, 111-123.
- Maniatis, Y., Simopoulos, A., Kostikas, A., 1981, Moessbauer Study of the Effect of Calcium Content on Iron Oxide Transformations in Fired Clays, *Journal of the American Ceramic Society*, **64**, 263-269.
- Maniatis, Y., Simopoulos, A., Kostikas, A., Perdikatsis, V., 1983, Effect of Reducing Atmospheres on Minerals and Iron Oxides Developed in Fired Clays: the Role of Ca, *Journal of the American Ceramic Society*, **66**, 773-781.
- Maniatis, Y., i Tite, M.S., 1978/79, Examination of Roman and Medieval Pottery using the Scanning Electron Microscope, *Acta Praehistorica et Archaeologica*, **9/10**, 125-130.
- Marí, L., i Mascort, M.T., 1988, *Memòria de l'excavació de la vil·la romana de Corbins. Campanyes 1984-1985* (inèdita).
- Marichal, R., 1988, *Les Graffites de la Graufesenque*, **XLVIIe** supplément à Gallia, Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique, Paris.
- Martin, A., 1997, Sigillata wasters from Ostia ?, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **35**, 199-202.
- Martin, Th., 1986a, *Montans centre potier gallo-romain*, Centre d'Études et de Recherches archéologiques de Montans, 1986.

- Martin, Th., 1986b, Les ateliers du sud de la France. Montans, a *La terre sigillée gallo-romaine. Lieux de production du Haut Empire : implantations, produits, relations* (C. Bémont, i J.-P. Jacob eds.), 58-71, Documents d'Archéologie Française, **6**, CNRS, Editions de la Maison des Sciences de l'Homme, Paris.
- Martin, Th., 2001, Potiers et décorateurs augusto-tibériens de Montans, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **37**, 229-239.
- Martin, Th., 2002, Le rayonnement aquitain des présigillées augustéennes du bassin de l'Aude : bref état de la question, a *Vivre, produire et échanger : reflets méditerranéens. Mélanges offerts à Bernard Liou*, 223-234, Éditions Monique Mergoil, Montagnac.
- Martínez Rodríguez, F., 1989, Las cerámicas béticas de imitación tipo Peñaflor: bases para el estudio de un nuevo grupo cerámico de época altoimperial, *Boletín Asociación española de amigos de la arqueología*, **26**, 60-65.
- Mascione, C., Pucci, G., i Schneider, G., 1994, La fornace di Umbricio Cordo: lo scavo, i materiali e le analisi archeometriche, a *Ceramica Romana e archeometria: lo stato degli studi* (ed. G. Olcese), 229-235, CNR, Museo Archeologico e della ceramica de Montelupo, Edizione all'Insegna del Giglio, Firenze.
- MathSoft, 1999, *S-PLUS 2000. User's Guide*, Data Analysis Products Division, MathSoft, Seattle.
- Mayet, F., 1984, *Les céramiques sigillées hispaniques. Contribution à l'histoire économique de la Péninsule Ibérique sous l'Empire Romain*, I, Publications du Centre Pierre Paris **12**, Collections de la Maison des Pays Ibériques **21**, Diffusion de Boccard, Paris.
- Medrano Marqués, M., i Díaz Sanz, M.A., El alfar romano, villa y necrópolis de Villarroya de la Sierra (Zaragoza), *Saldvie*, **1**, 273-282, Departamento de Ciencias de la Antigüedad, Universidad de Zaragoza.
- Menchelli, S., 1994a, Da *Cn. Ateius* ai vasai tardo-italici: alcune considerazioni sulla terra sigillata «pisana», *Bolletino Storico Pisano*, **LXIII**, 9-34.
- Menchelli, S., 1994b, Le produzioni ceramiche della bassa valle dell'Arno, in *Ceramica Romana e archeometria: lo stato degli studi* (ed. G. Olcese), 205-215, CNR, Museo Archeologico e della ceramica de Montelupo, Edizione all'Insegna del Giglio, Firenze.

- Menchelli, S., 1995, Ateius e gli altri: produzioni ceramiche in Pisa e nell'*ager pisanus* fra tarda repubblica e primo impero, *Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa*, **XXV**, 1-2, 334-350.
- Menchelli, S., 1997, Terra *sigillata* pisana: forniture militari e »libero mercato«, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **35**, 191-198.
- Menchelli, S., 2004, Ateian sigillata and import-export activities in north Etruria, a *Early Italian Sigillata* (Eds. J. Poblome, P. Talloen, R. Brulet i M. Waelkens), 271-277, Babesch, Annual Papers on Classical Archaeology, Supplement **10**.
- Menchelli, S., Capelli, C., Del Rio, A., Pasquinucci, M., Thirion-Merle, V., i Picon, M., 2001, Ateliers de céramiques sigillées de l'Étrurie septentrionale maritime: données archéologiques et archéométriques, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **37**, 89-105.
- Mezquíriz de Catalán, M.A., 1961, *Terra Sigillata Hispànica I i II*, Monografías sobre cerámicas hispánicas, The William L. Bryant Foundation, Valencia.
- Mezquíriz de Catalán, M.A., 1985, Terra *Sigillata* Ispanica, a *Atlante delle Forme Ceramiche II, ceramica fina romana nel Bacino del Mediterraneo (Tardo ellenismo e Primo Impero)*, 97-166, Enciclopedia dell'Arte Antica Classica e Orientale (ed. A. Carandini), Istituto della Enciclopedia Italiana, Roma
- Michel, B., Weiss, J., Wessicken, R., i Maggetti, M., 1987, Analyses minéralogique, chimique et technologique d'engobes argileux, *Revue d'Archéométrie*, **11**, 63-75.
- Mirti, P., Aruga, R., Zelano, V., i Appolonia, L., 1991, Roman pottery from Augusta Praetoria: provenance investigation by Atomic Absorption Spectroscopy and multivariate analysis of the analytical data, in *Archaeometry '90* (eds. E. Pernicka i G.A. Wagner), 475-484, Birkhäuser Verlag, Basel.
- Mirti, P., Appolonia, L., i Casoli, A., 1999, Technological Features of Roman *Sigillata* from Gallic and Italian Centres of Production, *Journal of Archaeological Science*, **26**, 1427-1435.
- Mommsen, H., Kreuser, A., i Weber, J., 1988, A method for grouping pottery by chemical composition, *Archaeometry*, **30**, 47-57.
- Montagu, J., 1989, *Les secrets de fabrication des céramiques antiques*, Saint-Vallier-sur-Rhône.

- Morillo, A., i García-Marcos, V., 2001, Producciones cerámicas militares de época augusteo-tiberiana en *Hispania, Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **37**, 147-155.
- Nicoletta, N., 2000, Classificazione tipologica dei bolli su terra sigillata di *L.PLO.ZOS* e *L.PLOT.POR*, *Rei Cretariae Romanae Favtores Acta*, **36**, 505-512.
- Nicoletta, N., 2003, I produttori di terra sigillata di Scoppieto, *Rei Cretariae Romanae Favtores Acta*, **38**, 145-152.
- Nolla, J.M., Patiño, C., Sagrera, J., Vivó, D., 2003, *La vil·la romana i el jaciment altmedieval de Sant Pere de Montfullà (Bescanó, el Gironés)*, *Estudis Arqueològics*, **5**, Institut del Patrimoni Cultural, Universitat de Girona, Girona.
- Olcese, G., 2003, Terra Sigillata Italica a Roma e in area romana: produzione, circolazione e analisi di laboratorio, *Rei Cretariae Romanae Favtores Acta*, **38**, 11-26.
- Olcese, G., 2004, Italian terra sigillata in Rome and the Rome area: production, distribution and laboratory analysis, a *Early Italian Sigillata* (Eds. J. Poblome, P. Talloen, R. Brulet i M. Waelkens), 279-298, Babesch, Annual Papers on Classical Archaeology, Supplement **10**.
- Oswald, F., 1964, *Index of Potter stamps on Terra Sigillata "Samian Ware"*, (reedició, ed. original, East Bridgeford: Felix Oswald, 1931), Gregg Press Limited, London.
- Oswald, F. i Pryce, T.D., 1966, *An introduction to the study of terra sigillata*, Gregg Press Limited, London.
- Oxé, A., 1943, Die Halterner *Sigillata* funde seit 1925, *Bodenaltertümer Westfalens*, **VI**.
- Oxé, A., Comfort, H., 1968, *Corpus Vasorum Arretinorum. A catalogue of the signatures, shapes and chronology of Italian sigillata*, *Antiquitas, Reihe 3*, Abhandlungen zur vor- und frühgeschichte, zur klassischen und provinzialromischen archäologie, **4**, Rudolf Habelt Verlag, Bonn.
- Oxé, A., Comfort, H., Kenrick, P., 2000, *Corpus Vasorum Arretinorum. A catalogue of the signatures, shapes and chronology of Italian sigillata*, second edition completely revised and enlarged, Dr. Rudolf Habelt GmbH, Bonn.
- Padrós i Martí, P., 1979, L'entorn arqueològic de la Torre Vella. L'excavació estratigràfica confirma el seu interès històric, *Amistad*, **102**, 4-6.
- Padrós i Martí, P., 1985, *Baetulo. Arqueologia urbana 1975-1985*, Monografies Badalonines, **7**, Museu de Badalona, Badalona.

- Padrós i Martí, P., Aquilué, X., Subías, E., 1984, *Memòria Excavació Arqueològica solars al costat de la Torre Vella. Badalona (Barcelonès)* (inèdita).
- Padrós i Martí, P., i Comas i Solà, M., 1995, *Memòria Excavacions Arqueològiques 1995. Plaça Joaquim Font i Cussó. Ciutat romana de Baetulo (Badalona)* (inèdita).
- Padrós i Martí, P., i Comas i Solà, M., 1996, *Memòria Excavacions Arqueològiques 1996. Plaça Joaquim Font i Cussó. Ciutat romana de Baetulo (Badalona)* (inèdita).
- Padrós i Martí, P., i Comas i Solà, M., 1997, *Memòria Excavacions Arqueològiques 1997. Plaça Joaquim Font i Cussó. Ciutat romana de Baetulo (Badalona)* (inèdita).
- Padrós i Martí, P., Comas i Solà, M., i Madrid i Fernández, M., 1998, *Memòria intervenció arqueològica. Plaça Joaquim Font Cussó. Ciutat romana de Baetulo (Badalona). Quadre E i taberna C* (inèdita).
- Padrós i Martí, P., Guitart i Duran, J., 1988, *Memòria Excavació d'Urgència del carrer del Temple / Termes Romanes, futura Plaça Font i Cussó (també anomenat solar de la Torre Vella). Badalona.* (inèdita).
- Padrós, P., Llobet, C., i Puerta, C., 1989, *Memòria de la campanya d'excavacions arqueològiques a la Plaça J. Font i Cussó (solar al costat de la Torre Vella entre els carrers Del Temple i Termes Romanes) Badalona, Barcelonès* (inèdita).
- Padrós i Martí, P., Puerta i López, C., 1984, *Memòria Excavació Arqueològica solars al costat de la Torre Vella. Badalona (Barcelonès)* (inèdita).
- Pallejà i Vilaseca, L., 1994, *Excavacions al velòdrom. Un centre terrisser d'època romana (Mont-roig del Camp, Baix Camp)*, Col·lecció Memòries d'Intervencions Arqueològiques a Catalunya, **12**, Direcció General del Patrimoni Cultural, Servei d'Arqueologia, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- Pascual Guasch, R., 1977, Las ánforas de la Layetana, a *Méthodes classiques et méthodes formelles dans l'étude des amphores (Actes du Colloque de Rome, 27-29 mai 1974)*, 47-96, École Française de Rome.
- Passelac, M., 1986a, Les ateliers du sud de La France. Les premiers ateliers, a *La terre sigillée gallo-romaine. Lieux de production du Haut Empire : implantations, produits, relations*, (C. Bémont i J.-P. Jacob eds.), 35-38, Documents

- d'Archéologie Française, **6**, CNRS, Editions de la Maison des Sciences de l'Homme, Paris.
- Passelac, M., 1986b, Les ateliers du sud de la France. Groupe de Bram. Bram, a *La terre sigillée gallo-romaine. Lieux de production du Haut Empire : implantations, produits, relations*, (C. Bémont i J.-P. Jacob eds.), 48-51, Documents d'Archéologie Française, **6**, CNRS, Editions de la Maison des Sciences de l'Homme, Paris.
- Passelac, M., 1992, Formes et techniques italiques dans les productions céramiques augustéennes du bassin de l'Aude : mise en évidence d'un groupe d'ateliers, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **XXXI/XXXII**, 207-229.
- Passelac, M., 1993, Céramique présigillée sud-galoise, a Dictionnaire des Céramiques Antiques (VIIème s. av. n.è. – VIIème s. de n.è.) en Méditerranée nord-occidentale (Provence, Languedoc, Ampurdan), (Dir. M. Py), *Lattara* **6**, 532-535.
- Passelac, M., 1996, Premières céramiques gallo-romaines en Languedoc occidental, *Les Dossiers de l'Archéologie*, **215**, 10-17.
- Passelac, M., 2001, Deux fours de potiers augustéens du Vicus Eburomagus (Bram, Aude), a *20 ans de recherches à Sallèles d'Aude* (dir. F. Laubenheimer), 143-162, Presses Universitaires Franc-Comtoises, Paris.
- Passelac, M., i Vernhet, A., 1993, Céramique sigillée sud-galoise, a Dictionnaire des Céramiques Antiques (VIIème s. av. n.è. – VIIème s. de n.è.) en Méditerranée nord-occidentale (Provence, Languedoc, Ampurdan), (Dir. M. Py) *Lattara*, **6**, 569-580.
- Passelac, M., Sabrié, R., i Sabrié, M., 1986, Les ateliers du sud de La France. Groupe de Bram. Centre de production de Narbonne, a *La terre sigillée gallo-romaine. Lieux de production du Haut Empire : implantations, produits, relations*, (Eds. C. Bémont i J.-P. Jacob), 52-55, Documents d'Archéologie Française, **6**, CNRS, Editions de la Maison des Sciences de l'Homme, Paris.
- Pavolini, C., 1981, Le lucerne nell'Italia romana, a *Merci, mercati e scambi nel Mediterraneo*, Istituto Gramsci, Gruppo di studio di antichistica, Collezione storica, Ed. Laterza, Roma-Bari.
- Pérez Almoguera, A., 1990, *La "terra sigillata" de l'antic Portal de la Magdalena*, Monografies d'Arqueologia Urbana, **1**, Ajuntament de Lleida, Lleida.

- Pérez Almoguera, A., 1993, Imitaciones de “terra sigillata” de Lérida, a *Homenatge a Miquel Tarradell* (Eds. J. Padró, M. Prevosti, M. Roca i J. Sanmartí), 767-777, *Estudis Universitaris Catalans XXIX*, Curial Edicions Catalanes, Barcelona.
- Pérez González, C., 1989, *Cerámica romana de Herrera de Pisuerga (Palencia-España). La terra sigillata*, Universidad Internacional SEK, Santiago de Chile.
- Picon, M., 1973, *Introduction à l'étude technique des céramiques sigillées de Lezoux*, Centre de Recherches sur les techniques Gréco-romaines, **2**, Université Dijon.
- Picon, M., 1974a, Recherches techniques sur les céramiques de Westerndorf et Pfaffenhofen, *Bayerische Vorgeschichtsblätter*, **39**, 185-191.
- Picon, M., 1974b, À propos d'un vase faussement attribué a Montans, *Revue Archéologique de Narbonnaise*, **VII**, 219-223.
- Picon, M., 1976, À propos de la vérification du catalogue des marques de l'atelier de La Muette : Réflexions sur la valeur des preuves, *Figlina*, **1**, 89-96.
- Picon, M., 1984, Recherches sur les compositions des sigillées hispaniques: Techniques de fabrication et groupes de production. Appendice II, in *Les céramiques sigillées hispaniques. Contribution à l'histoire économique de la Péninsule Ibérique sous l'Empire Romain*, I (F. Mayet), 303-317, Publications du Centre Pierre Paris **12**, Collections de la Maison des Pays Ibériques **21**, Diffusion de Boccard, Paris.
- Picon, M., 1985, Informes del análisis en laboratorio, Apéndice II, in *Comercio de cerámicas romanas en Valeria* (J. Sánchez-Lafuente Pérez), 177-184, Publicaciones de la Excelentísima Diputación de Cuenca, Serie Arqueológica Conquense **VII**, Excma. Diputación de Cuenca, Cuenca.
- Picon, M., 1986, Analyse de céramiques de l'épave Culip IV et corrections d'altération, *Archéonautica*, **6**, 116-119.
- Picon, M., 1988, Classification préliminaire des céramiques à vernis argileux d'Ordon, *Ordon VIII*, 219-227, Bruxelles-Rome.
- Picon, M., 1989a, Transformations techniques et structures économiques : le cas de Lezoux, *SFECAG, Actes du Congrès de Lezoux*, 31-33, Marseille.
- Picon, M., 1989b, Quelques exemples de la diffusion des moules de Lezoux, *SFECAG, Actes du Congrès de Lezoux*, 79-80, Marseille.
- Picon, M., 1990, Les argiles employées dans les ateliers de Mandeuire-Mathay (Doubs), *SFECAG, Actes du Congrès de Mandeuire-Mathay*, 63-68, Marseille.

- Picon, M., 1992, Ricerche di laboratorio sulle ceramiche sigillate tardo-italiche, in *Terra Sigillata tardo italica decorata* (M. Medri), 153-160, 'L'Erma' di Bretschneider, Roma.
- Picon, M., 1994, Les sigillées italiques et leur étude en laboratoire, a *Ceramica romana e archeometria: lo stato degli studi* (ed. G. Olcese), 47-61, CNR, Museo Archeologico e della ceramica de Montelupo, Edizione all'Insegna del Giglio, Firenze.
- Picon, M., 1995, Études en laboratoire et production des officines d'Ateius : bilan et perspectives, *Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa*, **XXV**, 1-2, 403-410.
- Picon, M., 1997, Les argiles des vernis rouges et jaunes des céramiques sigillées de La Graufesenque (Aveyron) et la céladonite utilisée comme pigment vert dans les peintures murales romaines, *Revue d'Archéométrie*, **21**, 89-96.
- Picon, M., 2002, À propos des sigillées, présigillées et imitations de sigillées: questions de « coûts » et des marchés, *SFECAG, Actes du Congrès de Bayeux*, 345-356, Marseille.
- Picon, M., 2003, Analisi di laboratorio e aree di origine delle terre sigillate centro-italiche: alcune osservazioni, a G. Olcese, *Terra sigillata italica a Roma e in area romana: produzione, circolazione e analisi di laboratorio*, a *Rei Cretariae Romanae Fautorvm Acta*, **38**, 18-20.
- Picon, M., 2004, Laboratory analysis and origins of the central Italian Terra Sigillata: some observations, a G. Olcese, *Italian terra sigillata in Rome and the Rome area: production, distribution and laboratory analysis*, a *Early Italian Sigillata* (Eds. J. Poblome, P. Talloen, R. Brulet i M. Waelkens), 294-296, Babesch, *Annual Papers on Classical Archaeology, Supplement 10*.
- Picon, M., Carre, C., Cordoliani, M.L., Vichy, M., Hernández, J.A., i Mignard, J.L., 1975, Composition of the La Graufesenque, Banassac, and Montans *Terra sigillata*, *Archaeometry*, **17**, 191-199.
- Picon, M., i Garmier, J., 1974, Un atelier d'Ateius à Lyon, *Revue Archéologique de l'Est et du Centre - Est*, **XXV**, 1 n° 95, 71-76.
- Picon, M., i Lasfargues, J., 1974, Transfert de moules entre les ateliers d'Arezzo et ceux de Lyon, *Revue Archéologique de l'Est et du Centre*, **XXV**, 1, n° 95, 61-69.

- Picon, M., Meille, E., Vichy, M., i Garmier, J., 1972/73, Recherches sur les céramiques d'ATEIUS trouvées en Gaule, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **XIV-XV**, 128-135.
- Picon, M., i Vauthey, M., 1975, Les céramiques de l'atelier de Terre-Franche, problèmes de composition et problèmes techniques, *Revue Archéologique de l'Est et du Centre-Est*, **26**, 55/56, 285-302.
- Picon, M., i Vertet, H., 1970, La composition des premières sigillées de Lezoux et le problème des céramiques calcaires, *Revue Archéologique de l'Est*, **XXI**, 207-218.
- Picon, M., i Vichy, M., 1974, Recherches sur la composition des céramiques de Lyon, *Revue Archéologique de l'Est et du Centre - Est*, **XXV**, 1, n° 95, 37-59.
- Picon, M., Vichy, M., i Meille, E., 1971, Composition of the Lezoux, Lyon and Arezzo Samian ware, *Archaeometry*, **13**, 191-208.
- Polak, M., 2000, *South Gaulish Terra Sigillata with potters' stamps from Vechten*, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta, Supplementum*, **9**, Nijmegen.
- Pollard, A.M. i Heron, C., 1996, *Archaeological Chemistry*, RSC Paperbacks, The Royal Society of Chemistry, Cambridge.
- Prevosti, M., 1981, *Cronologia i poblament a l'àrea rural de Baetulo*, *Monografies Badalonines*, **3**, Museu de Badalona, Badalona.
- Pucci, G., 1985, Terra sigillata italica, a *Atlante delle Forme Ceramiche Ceramiche II, ceramica fina romana nel Bacino del Mediterraneo (Tardo elenismo e Primo Impero)* (A. Carandini ed.), 361-404, *Enciclopedia dell'Arte Antica Classica e Orientale Istituto della Enciclopedia Italiana*, Roma.
- Pucci, G., 1990, A sigillata kiln in Valdichiana (Central Etruria), *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **XXVII/XXVIII**, 15-23.
- Puerta i López, C., 1989, *Baetulo. Ceràmica de parets fines*, Museu de Badalona, Badalona.
- Puerta i López, C., Rodríguez, M., 1987, Una indústria urbana de producció de vi a Baetulo (Badalona), a *El vi a l'antiguitat: economia, producció i comerç al Mediterrani occidental. Actes del I Col·loqui d'arqueologia romana. Badalona, 1985*, *Monografies Badalonines* **9**, 183-188, Museu de Badalona, Badalona.
- Rice, P.M., 1987, *Pottery Analysis. A Sourcebook*, The University of Chicago Press, Chicago.

- Rincón, J.M., i Romero, M., 1995, Archaeometric characterisation of “*Terrae Sigillata*” ceramics from Spain, in *The Ceramics Cultural Heritage* (ed. P. Vicenzini), 325-330, Techna Srl.
- Ritterling, E., 1912, Das frührömische Lager bei Hofheim im Taunus, *Annalen des Vereins für Nassauische Altertumskunde und Geschichtsforschung*, **40**, 1-416.
- Roberts, J.P., 1693, Determination of the firing temperature of ancient ceramics by measurement of thermal expansion, *Archaeometry*, **6**, 21-25.
- Roca i Roumens, M., 1976, *Sigillata Hispánica producida en Andujar (Jaén)*, Publicaciones del Instituto de Estudios Giennenses, Jaén.
- Roca i Roumens, M., 1978a, Algunas consideraciones entorno a las influencias itálicas en la *sigillata* hispánica, *Cuadernos de Prehistoria de la Universidad de Granada*, **3**, 285-302.
- Roca i Roumens, M., 1978b, Producció de *sigillata* a la villa de la Salut, *Arrahona*, **6**, 5-30.
- Roca i Roumens, M., 1980, *Sigillata* importada y nuevas formas en Terra *Sigillata* Hispánica producidas en Andujar: Puntualizaciones cronológicas referidas a la actividad inicial del alfar, *Cuadernos de Prehistoria de la Universidad de Granada*, **5**, 237-275.
- Roca i Roumens, M., 1991-92, A propósito de ciertas formas, en TSH, fabricadas en el centro de producción de Los Villares de Andujar (Jaén), *Cuadernos de Prehistoria de la Universidad de Granada*, **16-17**, 389-400.
- Roca i Roumens, M., 1992, Sobre la presencia de ciertas marcas, en terra sigillata itálica, en Pollentia y Tarragona, a *Miscel·lània Arqueològica a Josep M. Recasens: abril 1992*, El Mèdol, 105-113, Tarragona.
- Roca i Roumens, M., 1998, Reflexiones acerca de las estructuras de producción de *sigillata* en el centro de Andujar, a *Terra Sigillata Hispánica. Estado actual de la investigación* (ed. Ma. Isabel Fernández García), 105-122, Universidad de Jaén.
- Romero Carnicero, M.V., 1985, Numancia I: la “terra sigillata”, Excavaciones arqueológicas en España, 146, Ministerio de Cultura. Dirección General de Bellas Artes y Archivos. Subdirección General de Arqueología y Etnografía,
- Sáenz Preciado, M.P., 1998, El complejo alfarero de *Tritium Magallum* (La Rioja): alfares altoimperiales, a *Terra Sigillata Hispánica. Estado actual de la investigación* (ed. Ma. Isabel Fernández García), 123-164, Universidad de Jaén.

- Sáenz Preciado, M.P., i Sáenz Preciado, C., 1999, Estado de la cuestión de los alfares riojanos: la *terra sigillata* hispánica altoimperial, a *Terra Sigillata Hispánica. Centros de fabricación y producción altoimperial* (coords. M. Roca Roumens i Ma. Isabel Fernández García), 61-136, Universidad de Jaén, Universidad de Málaga.
- Sanchez, C., 2001, L'apport des fouilles récentes à la connaissance des présigillées de Narbone, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta* **37**, 203-209.
- Sanmartí-Grego, E., 1974-75, Nota acerca de una imitación de la *sigillata* aretina detectada en Emporion, *Ampurias*, **36-37**, 251-261.
- Scarpellini, M., i Zamarchi, P., 1995, Il lavoro preparatorio alla pubblicazione dello scarico aretino di Ateius: dalla schedatura e catalogazione all'edizione critica, *Annali della Scuola Normale Superiore di Pisa*, **XXV**, 1-2, 285-299.
- Schmitt, 1989, *Méthodes géochimiques, pétrographiques, et minéralogiques appliquées à la détermination de l'origine des céramiques archéologiques*, Thèse de Doctorat, Université de Bordeaux III, Bordeaux.
- Schneider, G., 1978, Anwendung quantitativer Materialanalysen auf Herkunftsbestimmungen antiker Keramik, *Berliner Beiträge zur Archäometrie*, **3**, 63-122.
- Schneider, G., 1994, Chemical grouping of Roman Terra *Sigillata* finds from Turkey, Jordan and Syria, a *Archaeometry*, *The Proceedings of the 29th International Symposium on Archaeometry* (Ş. Demerci, A.M. Özer i G.D. Summers eds.), 189-196, Tübitak, Ankara.
- Schneider, G., 2000, Chemical and mineralogical studies of Late Hellenistic to Bizantine pottery production in the Eastern Mediterranean, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **36**, 525-536.
- Schneider, G., i Hoffmann, B., 1990, Chemische Zusammensetzung italischer *Sigillata*, a *Conspectus Formarum terrae sigillatae Italico Modo Confectae* (E. Ettlinger, B. Hedinger, B. Hoffmann, P. M. Kenrick, G. Pucci, K. Roth-Rubi, G. Schneider, S. Von Schnurbein, C. M. Wells i S. Zabehlicky-Scheffenegger), 27-38, Römisch-Germanische Kommission des Deutschen Archäologischen Instituts zu Frankfurt A.M., Materialien zur Römisch-Germanischen Keramik, Heft **10**, Dr. Rudolf Habelt GMBH, Bonn.
- Schneider, G., Hoffmann, B., i Wirz, E., 1979, Significance and dependability of reference groups for chemical determinations of provenance of ceramics

- artifacts, *Proceedings of the 18th International Symposium on Archaeometry and Archaeological Prospection (Bonn, 14-17 March 1978) Archaeo-Physika*, Band **10**, 269-283.
- Sciau, Ph., Werwerft, M., Vernhet, A., i Bemont, C., 1992, Recherches sur les températures de cuisson et le nature des engobes des céramiques sigillées de La Graufesenque, *Revue d'Archéométrie*, **16**, 89-95.
- Sciau, Ph., Vezian, A., 2002a, La composition minérale des pâtes des sigillées de la Graufesenque : un bon moyen de déterminer la température de cuisson, a *Céramiques de la Graufesenque et autres productions d'époque romaine. Nouvelles recherches. Hommages à Bettina Hoffmann*, (M. Genin i A. Vernhet dir.), 181-190, *Archéologie et histoire romaine*, **7**, Éditions Monique Mergoil, Montagnac.
- Sciau, Ph., Vezian, A., 2002b, La diffraction des rayons X est-elle adaptée à l'étude des engobes des sigillées ?, a *Céramiques de la Graufesenque et autres productions d'époque romaine. Nouvelles recherches. Hommages à Bettina Hoffmann*, (M. Genin i A. Vernhet dir.), 171-179, *Archéologie et histoire romaine*, **7**, Éditions Monique Mergoil, Montagnac.
- Serra Ràfols, J. de C., 1927, Excavacions a Badalona, *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans 1927-1931*, Barcelona, 100-111.
- Serra i Vilaró, J., 1924, *Estación ibérica, termas y taller de "terra sigillata" en Solsona*, Memoria número 63 de la Junta Superior de Excavaciones y Antigüedades, Madrid.
- Serra i Vilaró, J., 1925, *Cerámica en Abella, primer taller de "terra sigillata" descubierto en España*, Memoria número 73 de la Junta Superior de Excavaciones y Antigüedades, Madrid.
- Serrano Ramos, E., 1991, *Terra Sigillata Hispánica de los alfares de Singilia Barba*, Universidad de Málaga, Málaga.
- Serrano Ramos, E., 1998, Centros productores de terra sigillata hispánica en los territorios malacitanos, a *Terra Sigillata Hispánica. Estado actual de la investigación* (ed. Ma. Isabel Fernández García), 165-188, Universidad de Jaén.
- Serrano Ramos, E., 1999, Centros productores de T.S.H. en las provincias de Granada y Málaga, a *Terra Sigillata Hispánica. Centros de fabricación y producción altoimperial* (coords. M. Roca Roumens i Ma. Isabel Fernández García), 137-167, Universidad de Jaén, Universidad de Málaga.

- Slane, K.W., Elam, J.M., Glascock, M.D., i Neff, H., 1994, Compositional Analysis of Eastern *Sigillata* A and Related Wares from Tel Anafa (Israel), *Journal of Archaeological Science*, **21**, 51-64.
- Soricelli, G., 1982, Un'officina di N. Naevius Hilarus a Cuma, *Archeologia Classica*, **XXXIV**, 190-195.
- Soricelli, G., 1987, "Tripolitanian *Sigillata*": North African or Campanian?, *Lybian Studies*, **18**, 73-87.
- Soricelli, G., 2004, La produzione di terra sigillata in Campania, a *Early Italian Sigillata* (Eds. J. Poblome, P. Talloen, R. Brulet i M. Waelkens), 299-307, Babesch, Annual Papers on Classical Archaeology, Supplement **10**.
- Soricelli, G., Schneider, G., i Hedinger, B., 1994, L'origine della "Tripolitanian *Sigillata*"? "Produzione A della Baia di Napoli", in *Ceramica romana e archeometria: lo stato degli studi* (ed. G. Olcese), 67-88, CNR, Museo Archeologico e della ceramica de Montelupo, Edizione all'Insegna del Giglio, Firenze.
- Sotomayor Muro, M., 1977, *Marcas y estilos en la sigillata decorada de Andújar*, Jaén, Instituto de Estudios Gienenses, Jaén.
- Sotomayor Muro, M., Sala, A., Choclán, C., 1984, *Los más antiguos vestigios de la Granada ibero-romana y árabe*, Ayuntamiento de Granada, Granada.
- Sotomayor Muro, M., Roca i Roumens, M., Fernández García, M.I., 1999, Centro de producción de Los Villares de Andujar (Jaén), a *Terra Sigillata Hispánica. Centros de fabricación y producción altoimperial* (coords. M. Roca Roumens i Ma. Isabel Fernández García), 19-60, Universidad de Jaén, Universidad de Málaga.
- Steponaitis, V.P., Blackman, M.J., i Neff, H., 1996, Large scale patterns in the chemical composition of Mississippian pottery, *American Antiquity*, **61**, 555-572.
- Storey, J.M.V., Symonds, R.P., Hart, F.A., Smith, D.M., i Walsh, J.N., 1989, A chemical investigation of "Colchester" Samian by means of inductively-coupled plasma emission spectrometry, *Journal of Roman Pottery Studies*, **2**, 33-43.
- Tarrats i Bou, F., 1975, *La terra sigillata de Baetulo* (2 vols.). Tesis de licenciatura. Universidad de Barcelona. Facultad de Filosofía y letras (inèdita).
- Tarrats i Bou, F., 1976, Campaña de Excavaciones Arqueológicas Baetulo-76 (1). Interesantes hallazgos en el sector del Pasaje Pujol, *Amistad*, **78**, 4-6.

- Tarrats i Bou, F., 1977, Prospeccions arqueològiques a l'antic Clos de la Torre, *Amistad*, **91**, 4-6.
- Tarrats i Bou, F., 1992, Terra sigillata del passatge de Cobos (Tarragona): les marques de terrisser, a *Miscel·lània Arqueològica a Josep M. Recasens: abril 1992*, El Mèdol, 155-176, Tarragona.
- Tavares, A., 1984, Caractérisation de quelques types de fabrication de sigillées hispaniques, Appendice I, a *Les céramiques sigillées hispaniques. Contribution à l'histoire économique de la Péninsule Ibérique sous l'Empire Romain* (F. Mayet), 299-302, I, Publications du Centre Pierre Paris **12**, Collections de la Maison des Pays Ibériques **21**, Diffusion de Boccard, Paris.
- Tilhard, J.L., Moser, F., i Picon, M., 1991, De Brive à Espalion : bilan des recherches sur un nouvel atelier de sigillée et sur les productions céramiques de Brive (Corrèze), *SFECAG, Actes du Congrès de Cognac*, 229-258, Marseille.
- Tite, M.S., Bimson, M., i Freestone, I.C., 1982, An examination of the high gloss surface finishes on Greek Attic and Roman Samian wares, *Archaeometry*, **24**, 117-126.
- Triadan, D., Neff, H., i Glascock, M.D., 1997, An evaluation of the archaeological relevance of weak-acid extraction ICP: White Mountain redware as a case study, *Journal of Archaeological Science*, **24**, 997-1002.
- Tsantini, E., Buxeda i Garrigós, J., Cau Ontiveros, M.A., Orfila Pons, M., 2004, Caracterización arqueométrica de la cerámica común producida en la villa romana de Sa Mesquida (Mallorca), *Pyrenae*, **35**, 157-186.
- Tuset i Bertran, F., i Buxeda i Garrigós, J., 1995, La cerámica Terra *Sigillata* Hispanica Avanzada (TSHA) de Clunia: segunda mitad del S. II - S. III d.C., *Trabalhos de Antropologia e Etnologia*, **35**, 355-367.
- Tuset i Bertran, F., 1991, la Terra sigillata de Clunia: una proposta metodològica para el estudio de las producciones altoimperiales, Tesi Doctoral, Universitat de Barcelona, Departament de Prehistòria, Història Antiga i Arqueologia, Barcelona.
- Vekinis, G., Kilikoglou, V., 1998, Mechanical Performance of Quartz-Tempered Ceramics: Part II, Hertzian Strength, Wear Resistance and Applications to Ancient Ceramics, *Archaeometry*, **40**, 281-292.
- Vendrell-Saz, M., Pradell, T., García-Vallés, M., i Molera, J., 1994, Origin and manufacture of the Roman molds of Andújar (Spain), in *European Workshop*.

- Archaeometric Research and Archaeological Studies of Ancient Ceramics (Roma, 1991)* (eds. F. Burrigato *et al.*), 349-358, Università La Sapienza, Roma.
- Vernhet, A., 1975, *Notes sur le terre sigillée de La Graufesenque*. Millau.
- Vernhet, A., 1976, Création flavienne de dix services de vaisselle à La Graufesenque, *Figlina*, **1**, 13-27.
- Vernhet, A., 1977, Les dernières productions de la Graufesenque et la question des sigillées claires B, *Figlina*, **2**, 23-49.
- Vernhet, A., 1981, Un four de La Graufesenque (Aveyron). La cuisson des vases sigillés, *Gallia*, **39**, 25-43.
- Vernhet, A., 1986, Centre de production de Millau, Atelier de La Graufesenque, a *La terre sigillée gallo-romaine. Lieux de production du Haut Empire : implantations, produits, relations*, (Eds. C. Bémont, i J.-P. Jacob), 96-103, Documents d'Archéologie Française, **6**, CNRS, Editions de la Maison des Sciences de l'Homme, Paris.
- Viegas, C., 2003, *A Terra sigillata da Alcáçova de Santarém : cerâmica, e comércio*, Trabalhos de arqueologia, 26, Ministeria da Cultura. Instituto Português de Arqueologia, Lisboa.
- Vilaseca i Canals, A., i Adiego i Eraña, P., 2002, El centre de producció ceràmic de les Planes del Roquís (Reus, Baix Camp), *Tribuna d'Arqueologia 1998-1999*, 259-276, Direcció General del Patrimoni Cultural, Servei d'Arqueologia, Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.
- Weigand, P.C., Harbottle, G., Sayre, E.V., 1977, Turquoise sources and source analysis: Mesoamerica and the Southwestern U.S.A., a *Exchange systems in prehistory. Studies in Archeology*, Cap.2, (T.K. Earne. E.V. Ericson eds.), 15-34, Academic Press, New York and London.
- Widemann, F., Picon, M. Asaro, F., Michel, H.V., i Perlman, I., 1975, A Lyons branch of the Pottery-making firm of *Ateius* of Arezzo, *Archaeometry*, **17**, 45-49.
- Williams, D.F., 1978, Petrological analysis of Arretine and early Samian: A preliminary report, in *Early Fine Wares in Roman Britain* (eds. P. Arthur i G. Marsh), 5-13, BAR British Series, **57**, Oxford.
- Williams, D.F., 1981, Preliminary petrological analysis of Italian *Sigillata*, a *Roman pottery research in Britain and North-West Europe* (eds. A.C. Anderson i A.S. Anderson), 169-171, BAR International Series, **123**, Oxford.

- Williams, D.F., 1982, Appendice, in Un'officina di N. Naevius Hilarius a Cuma (G. Soricelli), *Archeologia Classica*, **XXXIV**, 194-195.
- Williams, D.F., 1987, Petrology, in 'Tripolitanian *Sigillata*': North African or Campanian? (G. Soricelli), *Libyan Studies*, **18**, 73-87.
- Wissemann, S., Hopke, P.K., i Schindler-Kaudelka, E., 1987, Multielemental and Multivariate Analysis of Italian Terra *Sigillata* in the World Heritage Museum at the University of Illinois, *Archaeomaterials*, **1**, 101-117.
- Zabehlicky-Scheffenecker, S., 1991, Frühe Padanische einiger arretinischer Töpfereien, *Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta*, **29/30**, 95-104.
- Zacharias, N., Buxeda i Garrigós, J., Mommsen, H., Schwedt, A., Kilikoglou, V., 2003, The effect of post-burial alterations of ceramics on the TL/OSL dating, a *Ceramic in the Society* (eds. S. Di Pierro, V. Serneels, M. Magetti), 335-343, Université de Fribourg, Suisse.
- Zacharias, N., Buxeda i Garrigós, J., Mommsen, H., Schwedt, A., Kilikoglou, V., 2005, Implications of burial alterations on luminescence dating of archaeological ceramics, a *Journal of Archaeological Science*, **32**, 49-57.